

WIADOMOŚCI BANKU POLSKIEGO

(Drukowane jako rękopis).

Rok IX.

WARSZAWA, DNIA 15 LIPCA 1932 R.

Nr. 13.

T R E Ś Ć:

Zwrot kosztów porad lekarskich pracownikom, udającym się na kurację do Krynicy	str. 123	Położenie gospodarcze Polski w czerwcu 1932 r. na podstawie sprawozdań Oddziałów	str. 123
Zmiany w urzędowej stopie dyskontowej	„ 123	Komitet Wojewódzkie do spraw finansowo-rolnych	„ 132

Zwrot kosztów porad lekarskich pracownikom, udającym się na kurację do Krynicy.

Ordynujący w Krynicy lekarz Dr. Graba-Łęcki Wacław zgodził się udzielać porad pracownikom Banku Polskiego i członkom ich rodzin na następujących warunkach:

- 1) opłata za pierwsze badanie zł 15.—
- 2) „ „ następne „ „ 10.—
- 3) „ „ wizytę u chorego (cierpienie obłożne). „ 20.—

Należności za porady płacić będą lekarzowi sami zainteresowani, a po powrocie do Oddziału otrzymają zwrot wydatkowanych kwot.

Podając powyższe do wiadomości udającym się na kurację do Krynicy, zaznacza się, że za wizyty u innych lekarzy Bank przyznawać będzie zwrot tylko do wysokości kwoty, umówionej z wyżej wymienionym lekarzem.

Zmiany w urzędowej stopie dyskontowej,

które należy zaznaczyć w „Wiadomościach Banku Polskiego” Nr. 12 z 30 czerwca 1932 r., str. 121:

Anglja	z $2\frac{1}{2}\%$	na 2%	która obowiązuje od dn. 30. VI. 1932 r.
Indje	„ 5%	„ 4%	„ „ „ 7. VII. 1932 r.
Gdańsk	„ 5%	„ 4%	„ „ „ 12. VII. 1932 r.

Położenie gospodarcze Polski w czerwcu 1932 r.

na podstawie sprawozdań Oddziałów.

Na międzynarodowych rynkach pieniężnych po okresie niepewności i depresji, utrzymującej się w miesiącu maju i czerwcu, uwydatnił się w początku lipca pewien przejaw optymizmu, wywołany podpisaniem 9 lipca układu w Lozannie, który zlikwidował kwestję reparacyj. Układ ten ma co prawda wąski zakres porozumienia, a jego wejście w życie jest uzależnione całkowicie od skreślenia przez Stany Zjednoczone swych wierzytelności z czasów wojny światowej do państw europejskich, występujących równocześnie wobec Niemiec w charakterze wierzycieli. Sam fakt dojścia do porozumienia między państwami w kwestji, o którą walczano przez lat 14, może przyczynić się do złagodzenia europejskiego kryzysu politycznego i przywrócenia zaufania w stosunkach międzynarodowych, które jest pierwszym warunkiem odbudowy wymiany kapitałów i towarów między poszczególnymi państwami.

Poza układem w Lozannie, którego wartość sprowadza się właściwie do momentów psychologicznych, zaszyły pewne korzystne zjawiska na dwóch rynkach pieniężnych, a mianowicie na londyńskim i nowojorskim. W Londynie rząd brytyjski przystąpił do konwersji 5%-wej pożyczki wojennej (War Loan) na $3\frac{1}{2}\%$, podejmując się w ten sposób przeprowadzenia największej dotychczas w dziejach W. Brytanii operacji finansowej, gdyż wartość nominalna obligacji, podlegających konwersji, wynosi 2 miliardy £. Konwersja ma przynieść skarbowi W. Brytanii, tytułem zmniejszenia wydatków na opłatę procentów, oszczędności na sumę przeszło 23 milj. £ netto w stosunku rocznym. Przygotowując się do konwersji, Bank Angielski obniżył 30 czerwca stopę procentową z $2\frac{1}{2}\%$ na 2%, czyli do poziomu, nienotowanego od 1897 r. Jeszcze we wrześniu 1931 r. stopa ta wynosiła 6%, w lutym 1932 r. została obniżona do 5% i dalej stopniowo aż do 2%. Obecnie jest ona, obok stopy oficjalnej w Szwajcarii, najniższa na świecie, niższa od stawek w Nowym Jorku i Paryżu, wynoszących $2\frac{1}{2}\%$. Zniżka oficjalnej stopy procentowej, mająca realną podstawę w niezwyklej taniości pieniądza na rynku prywatnym, na którym weksle trzymiesięczne są dyskontowane od 1% do $1\frac{1}{16}\%$ i gdzie pieniądz dzienny otrzymać można po $\frac{1}{2}\% - \frac{3}{4}\%$, nie wywarła większego wpływu na politykę kredytową banków prywatnych, które płaciły przez cały czas tylko około $\frac{1}{2}\%$ od wkładów, pobierając równocześnie od udzielanych kredytów 4—5%.

Po ogłoszeniu konwersji kurs funta obniżył się wskutek wycofywania przez zagranicę lokat na rynku angielskim, spowodowanego obniżką stopy dyskontowej, a równocześnie zanotowano wyższą kursów pożyczek państwowych, jako wyraz zaufania społeczeństwa do polityki finansowej rządu i wiary w powodzenie tak szczegółowo przygotowanej konwersji.

W Nowym Jorku nastąpiło w drugiej połowie czerwca zahamowanie odpływu złota z banków federalnych; utraciły one wprawdzie w ciągu kilku tygodni do 16 czerwca b. r. blisko $\frac{1}{2}$ miliarda dolarów złota, nie stawiając żadnych przeszkód w wycofywaniu tego kruszcu ze Stanów Zjednoczonych, równocześnie jednak uwolniły się prawie całkowicie od zobowiązań krótkoterminowych (głównie wobec Francji), uniezależniając się tem samem w zakresie kursu dolara od nacisku z zewnątrz. Wskutek tego pozycja dolara, który mógłby być zachwiany tylko przez ewentualne posunięcia inflacyjne Waszyngtonu, w praktyce możliwe dopiero po wyborach w Stanach Zjednoczonych w jesieni b. r., znacznie się wzmocniła, co znalazło swe odbicie w stałej tendencji wyżkowej tej waluty w ciągu ostatnich dwóch tygodni czerwca. Pierwszym krokiem banków federalnych po odzyskaniu swobody działania był powrót do polityki taniego pieniądza; 24 czerwca Bank Federalny w Nowym Jorku obniżył obowiązującą od 25 lutego b. r. 3%-wą stopę dyskontową na $2\frac{1}{2}\%$, dochodząc w ten sposób do poziomu stopy Banku Francuskiego.

Na krajowym rynku pieniężnym wynik konferencji w Lozannie, poza pewnem ożywieniem na giełdzie papierów wartościowych, nie wywarł większego wpływu, co wynika z faktu, że układ o odszkodowaniach wojennych nie posiada dla Polski bezpośrednio istotnego znaczenia, gdyż suma odszkodowań, otrzymywanych przez Polskę od Niemiec, wynosiła $\frac{1}{2}$ milj. Mk. rocznie. Natomiast przewidziane w traktacie lozańskim moratorium dla spłaty długów wojennych i reliefowych przyczyni się do zmniejszenia wydatków budżetowych o 80 milj. zł. w stosunku rocznym.

Powzięta przez Związek Banków w Polsce w pierwszych dniach czerwca uchwała o zaniechaniu sprzedaży złota i walut obcych na cele tezauryzacji lub spekulacji została w ciągu pierwszej dekady wprowadzona w życie we wszystkich bankach związkowych i w ich filjach; również banki niezrzeszone i większe domy bankowe przyłączyły się do tej uchwały. Stosowanie zasad tego porozumienia jest koniecznością wobec rozwijającej się wśród społeczeństwa tendencji do tezauryzacji zagranicznych monet złotych, których import wzrósł w ostatnich miesiącach bardzo znacznie.

Stan wkładów w instytucjach kredytowych wykazał w czerwcu zmniejszenie, przyczem ubytek wkładów objął w tym przypadku prawie wyłącznie rachunki dolarowe, do czego przyczyniła się, obok obaw społeczeństwa o los dolara, również znaczna rozpiętość oprocentowania między wkładami złotowymi i dolarowymi na niekorzyść tych ostatnich. Wśród instytucyj, narażonych na ubytek wkładów, nastąpiło pewne przesunięcie, polegające na tem, że komunalne kasy oszczędności, które dotychczas stanowiły korzystny wyjątek wśród innych instytucyj kredytowych, tracących lokaty, zostały również objęte ruchem wycofywania lokat; objaw ten został spowodowany z jednej strony okolicznością posiadania przez kasy komunalne stosunkowo dużego odsetka wkładów dolarowych, najsilniej wycofywanych, z drugiej zaś strony — trudnościami przy wypłacie wkładów, występującymi w sporadycznych przypadkach w niektórych kasach komunalnych, szczególnie powiatowych, z powodu polityki zarządów

tych kas, tolerujących wysokie zadłużenie związków poręczających. P. K. O. wykazała w miesiącu sprawozdawczym dalszy wzrost wkładów oszczędnościowych o 3·4 milj. zł.

Wobec zmniejszania się lokat banki były zmuszone do utrzymywania wysokiego pogotowia kasowego. Okazywały one w dalszym ciągu powściągliwość w udzielaniu kredytów, wskutek czego kurczenie się czynności kredytowych utrzymało się w miesiącu sprawozdawczym. Banki wywiązywały się ze swych zobowiązań na ultimo półrocza bez większych trudności.

Ogólny stan wkładów w maju wzrósł o 34·9 milj. zł.; w granicach tej sumy wkłady bezterminowe (głównie w Banku Polskim) podniosły się o 51·2 milj. zł., natomiast wkłady oszczędnościowe i terminowe spadły o 16·3 milj. zł. Stosunkowo największy ubytek lokat oszczędnościowych i terminowych wykazały banki akcyjne, zakłady komunalne kasy oszczędności i banki państwowe; natomiast P. K. O. notowała dalszy przypływ wkładów w tym czasie o 4·9 milj. zł.

	31. V. 1932.		30. IV. 1932.	
	oszczędnościowe i terminowe	czekowe, żyrowe i na r/kach bież.	oszczędnościowe i terminowe	czekowe, żyrowe i na r/kach bież.
	w milionach złotych			
w Banku Polskim ¹⁾	—	139·7	—	99·4
„ Banku Gospodarstwa Krajowego ¹⁾ . . .	148·9	99·5	154·3	95·3
„ Państwowym Banku Rolnym ¹⁾	26·7	31·6	27·2	33·9
„ Pocztovej Kasie Oszczędności	383·3	164·1	378·4	141·9
„ bankach ²⁾	322·4	332·8	329·5	345·8
„ komunalnych kasach oszczędności ³⁾ . .	565·7 ⁴⁾	46·8	573·9 ⁴⁾	47·0
	1.447·0	814·5	1.463·3	763·3
	2.261·5		2.226·6	

Działalność kredytowa banków akcyjnych uległa w maju dalszemu znacznemu zmniejszeniu o 37·9 milj. zł. do 1.123·8 milj. zł., w tem w dyskoncie o 19·4 milj. zł. i w rachunkach bieżących o 18·5 milj. zł. Pogotowie kasowe wzrosło o 3·2 milj. zł. do sumy 46·7 milj. zł., wobec czego stosunek zasobów kasowych do wkładów nieznacznie się poprawił (z 6·5% na 7·1%). Zadłużenie banków wobec zagranicy („Loro“ i „Nostro“ zagraniczne) zmniejszyło się o 6·0 milj. zł. do 254·8 milj. zł. W związku ze spadkiem portfelu wekslowego zmniejszyło się [redyskonto o 5·8 milj. zł. do 239·5 milj. zł.

Kredyty w Banku Polskim, po nieznacznym zmniejszeniu się w pierwszych dwóch dekadach, wykazały na ultimo czerwca wzrost o 40·2 milj. zł. do sumy 795·1 milj. zł., zarówno w dziale dyskonta (o 33·5 milj. zł.), jak również pożyczek terminowych (o 6·7 milj. zł.).

	31. 5. 32	10. 6. 32	20. 6. 32	30. 6. 32
Portfel wekslowy w milj. zł.	637·5	636·2	629·3	671·0
Pożyczki zastawowe „ „	117·4	114·7	114·2	124·1
	754·9	750·9	743·5	795·1

Zadłużenie rolnictwa w Banku Polskim z tytułu kredytu siewnego i wiosennego wzrosło o 1·6 milj. zł. do sumy 17·4 milj. zł., z tytułu kredytów na rejestrowy zastaw zboża zmniejszyło się o 5·4 milj. zł. do 2·8 milj. zł. Również zmniejszył się portfel weksli rolniczych z terminem od 3 — 6 miesięcy o 9·3 milj. zł. do 75·6 milj. zł. W związku ze zbliżającą się nową kampanją zbożową, Bank Polski uruchomia kredyt rejestrowy na zastaw zboża w przyszłym roku gospodarczym w wysokości 30 milj. złotych. Kredyt ten będzie udzielony z własnych środków Banku Polskiego, wobec czego

¹⁾ Bez lokat Skarbu Państwa.

²⁾ Według bilansów łącznych, zestawianych przez Komisarjat Bankowy Min. Skarbu; dane obejmują 55 banków i 5 większych domów bankowych.

³⁾ Dane obejmują 378 kas, w tem 2 niekomunalne („Galicyjska Kasa Oszczędności we Lwowie“ i „Ukraińska Szczadnycia“ w Przemyślu).

⁴⁾ Wszelkie wkłady, z wyjątkiem wkładów instytucji finansowych.

zastosowana będzie obowiązująca stopa dyskontowa t. j. $7\frac{1}{2}\%$, podczas gdy w ubiegłym roku, w związku z uzyskaniem na ten cel kredytów francuskich, stopa procentowa od kredytów rejestrowanych wynosiła $6\frac{1}{4}\%$.

Zapas złota zmniejszył się w ciągu czerwca o 70·6 milj. zł. do sumy 484·3 milj. zł. wskutek konieczności zamiany części rezerw złota na dewizy. W związku z tem rezerwy walutowo-dewizowe, zaliczone do pokrycia, wykazały na ultimo czerwca w porównaniu ze stanem z 31 maja pewien wzrost i wyniosły 46·2 milj. zł. wobec 38·4 milj. zł. w miesiącu poprzednim. Natomiast waluty i dewizy niezaliczone do pokrycia spadły z 117·2 milj. zł. na 112·3 milj. zł.

Pieniądze i należności zagraniczne w milj. zł.

	31. 5. 32	10. 6. 32	20. 6. 32	30. 6. 32
zaliczone do pokrycia	38·4	45·2	44·3	46·2
niezaliczone „ „	117·2	112·8	111·1	112·3
Razem	155·6	158·0	155·4	158·5
kruszec	554·9	524·0	504·4	484·3

Ogólny obieg pieniężny zwiększył się na ultimo czerwca o 9·1 milj. zł. zarówno w dziale biletów bankowych (o 2·5 milj. zł.), jak również emisji skarbowej (o 6·6 milj. zł.):

	31. 5. 32	10. 6. 32	20. 6. 32	30. 6. 32
Bilety Banku Polskiego	1.102·9	1.076·6	1.046·9	1.105·4
Emisja skarbową:				
bilon	256·0	254·6	250·0	262·6
bilety państwowe	1·3	1·3	1·3	1·3
Razem	1.360·2	1.332·5	1.298·2	1.369·3

Wskutek spadku rezerw kruszczowych stosunek procentowy pokrycia kruszczowo-walutowego obniżył się, pomimo zmniejszenia się natychmiast płatnych zobowiązań z 46·94% na 42·93%, pokrycia zaś wyłącznie złotem — z 43·90% na 39·20%.

Obrót bezgotówkowy zwiększył się o 183·4 milj. zł., a mianowicie obroty żyrowe w Banku Polskim wraz z obrotami izb rozrachunkowych oraz obroty czekowe w P. K. O. wyniosły w czerwcu 4.423·6 milj. zł. wobec 4.240·2 milj. zł. w maju.

Na warszawskiej giełdzie dewizowej kurs dolara gotówkowego, którym dokonywano tylko sporadycznych transakcyj, podniósł się z 8·87 do 8·88 $\frac{1}{2}$. Kurs wypłaty telegraficznej na Nowy Jork podniósł się zgodnie z tendencją na głównych rynkach pieniężnych i osiągnął przejściowo 8·925; ostatnio kurs ten obniżył się do 8·922. Duże wahania kursowe wykazała dewiza na Londyn, której kurs obniżył się z 32·95 do 32·20. Również inne dewizy europejskie wykazały tendencję zniżkową, a mianowicie: dewiza na Paryż — z 35·14 do 35·06, na Zurych — z 174·50 do 173·75, na Holandję — z 361·40 do 360·40, na Medjolan — z 45·80 do 45·40, na Belgję — z 124·70 do 124·20, na Sztokholm — z 169·75 do 166·0.

Na rynku papierów wartościowych panował w miesiącu sprawozdawczym naogół lepszy nastrój, jakkolwiek obroty były mniejsze. Dział akcji był prawie zupełnie zaniedbany, co przejawiało się w braku notowań nawet niektórych popularnych akcji metalowych. Z akcji bankowych handlowano jedynie Bankiem Polskim po kursie niezmiennym, t. j. 70 zł.

Z listów zastawnych miejskich towarzystw kredytowych wykazały w początku miesiąca zwiększenie obrotów 8%-we warszawskie po kursach wyższych; w drugiej połowie czerwca tendencja dla listów powyższych nieco osłabła, mimo to zachowały one wyższy poziom kursów, niż w maju. Mniej interesowano się listami ziemskimi i prowincjonalnemi, jakkolwiek kursy tych papierów również się poprawiły.

Papiery państwowe większym zmianom nie uległy. 6% pożyczka dolarowa, słabsza na początku miesiąca, poprawiła swój kurs w drugiej połowie czerwca wskutek braku oddawców. 5% konwersyjna, która straciła znacznie na kursie w pierwszej dekadzie czerwca, podniosła się ostatnio, przyczem

obroty nią ogromnie się zwiększyły. Pożyczki premjowe znajdowały stale chętnych odbiorców po kursach naogół ustabilizowanych. 7% pożyczka stabilizacyjna, mocniejsza na początku miesiąca, poniosła w końcu czerwca stratę kursową, dostosowując się do notowań w Nowym Jorku. Poszczególne pożyczki notowano: (pierwsza liczba oznacza kurs najniższy, druga — najwyższy, trzecia — na ultimo) 4% premjowa inwestycyjna — $86\frac{1}{4}$, $88\frac{3}{4}$, $88\frac{3}{4}$ oraz seryjna — $94\frac{1}{2}$, 97, 96; 4% premjowa dolarowa s. III — 46, $48\frac{1}{2}$, $47\frac{1}{2}$; 3% budowlana — $33\frac{3}{4}$, 35, 35; 5% konwersyjna — 31, 36, 36; 10% kolejowa — $97\frac{1}{2}$, 101, 101; 6% dolarowa z r. 1920 — 47, $51\frac{1}{2}$, $50\frac{1}{2}$; 7% stabilizacyjna — 42, 47, 44.

Polskie pożyczki zagraniczne, według obliczeń Głównego Urzędu Statystycznego, miały w czerwcu, ogólnie biorąc, tendencję zniżkową i średnia miesięczna kursów jest niższą od średniej miesięcznej w maju. Jednak między kształtowaniem się kursów w maju i czerwcu zachodzi ta różnica, że w maju kursy z biegiem tygodni spadały, w czerwcu zaś, przy pewnych nieznacznych wahaniach w ciągu miesiąca, poprawiły się przy końcu, wskutek czego kursy na ultimo maja i czerwca przedstawiają się korzystniej dla czerwca, z wyjątkiem 8% pożyczki dillonowskiej. Przeciętny kurs miesięczny tej pożyczki na giełdzie w Nowym Jorku obniżył się z 49·7 do 46·02, 6% dolarowej z r. 1920 — z 52·7 do 47·9, 7% stabilizacyjnej — z 45·7 do 43·1. Kurs tej ostatniej pożyczki na giełdzie w Londynie spadł z 57·9 na 55·4, w Zurychu — z 46·0 na 42·7, w Paryżu — z 60·5 na 52·3.

Rolnictwo. Stan zasiewów głównych zbóż poprawił się znacznie, dzięki obfitym opadom, które miały miejsce w ciągu całego niemal miesiąca czerwca. Pogoda sprzyjała w miesiącu sprawozdawczym bardziej rozwojowi zasiewów jarych, niż ozimych, które dojrzewały w warunkach mniej korzystnych, wskutek czego zbiór ich zapowiada się nieco słabiej.

Stan roślin okopowych przedstawia się bardzo korzystnie; zarówno sprzęt ziemniaków, jak też buraków cukrowych będzie prawdopodobnie większy, niż w r. ub. Natomiast zbiór siana był gorszy, skutkiem nadmiernych opadów i zbyt wczesnego wypędzania bydła na pastwiska.

Na krajowych rynkach zbożowych podaż towaru i obroty były małe. Ceny zboża utrzymywały się w ciągu pierwszej dekady na poziomie z końca maja, poczem, wskutek zupełnego wycofania się z rynku Państwowych Zakładów Przemysłowo-Zbożowych, uległy dość gwałtownej zniżce, która przybrała stopniowo, pod koniec miesiąca, charakter bardziej umiarkowany. Ruch cen poszczególnych zbóż na giełdzie poznańskiej przedstawia następująca tablica w przeciętnych tygodniowych, wyrażonych w złotych za 100 kg.:

Zboże	C z e r w i e c				
	30.5-4.6	6-11	13-18	20-25	27-2.7
pszenica	29·83	29·86	24·96	24·66	24·75
żyto	28·66	28·65	23·61	23·27	23·25
jęczmień browarniany	.	.	.	.	.
owies	21·75	21·25	20·58	20·25	20·75

Jęczmieniem browarnianym i owsem dokonywano tylko bardzo drobnych transakcyj. Dużym popytem cieszyły się ziemniaki jadalne, za które płacono po zł 3 do 3·50 za 1 q; ziemniakami fabrycznymi obrotów nie dokonywano.

W miesiącu czerwcu, przed rozpoczęciem nowego roku gospodarczego, ustalił Komitet Ekonomiczny Rady Ministrów wytyczne rządowej polityki zbożowej na rok gospodarczy 1932/33; są one naogół zgodne z zasadniczymi wnioskami w tej dziedzinie, uchwalonemi na Konferencji Rolniczej 10 i 11 czerwca b. r. Stwierdzając dodatnie wyniki dotychczasowej interwencji rządowej w dziedzinie zbóż chlebowych, postanowił Komitet Ekonomiczny kontynuować zasadniczo te same środki rządowej polityki zbożowej, które stosowano w 2 latach ubiegłych. W szczególności postanowiono utrzymać dotychczasową ochronę celną, kredyty pod rejestrowy zastaw zbóż, zwroty ceł przy wywozie zbóż i ich przetworów zagranicę, zasadę i formę koncentracji wywozu oraz zakupy interwencyjne żyta i pszenicy w okresie poźniwym.

Na światowych rynkach zbożowych wystąpiła w czerwcu, pod wpływem wiadomości o poprawiającym się stanie zbóż i wobec prawdopodobieństwa znacznego skurczenia się pojemności dotychczasowych rynków odbiorczych, a nawet odpadnięcia niektórych krajów importerskich, wyraźna tendencja zniżkowa dla cen wszystkich zbóż przy małych obrotach. Ruch cen na rynkach zagranicznych przedstawia poniższa tablica (w dolarach za 100 kg.):

C z e r w i e c

Pszenica	30.5-4.6	6-11	13-18	20-25	27-2.7
Chicago	2.09	1.93	1.90	1.86	1.82
Nowy Jork	2.55	2.37	2.35	2.31	2.30
Hamburg ¹⁾	2.57	2.31	2.26	2.21	2.19
Berlin	6.33	6.18	5.97	6.03	5.96
Polska ²⁾	3.47	3.44	3.08	2.95	2.93
Żyto					
Chicago	1.42	1.25	1.22	1.20	1.13
Nowy Jork	1.86	1.72	1.74	1.72	1.64
Hamburg ¹⁾	1.98	1.76	1.69	1.68	1.68
Berlin	4.66	4.59	4.46	4.43	4.51
Polska ²⁾	3.31	3.30	2.93	2.79	2.76

Eksport zbóż zmniejszył się w dalszym ciągu i wyniósł w czerwcu 12.7 tys. tonn wartości 2.8 milj. zł. wobec 17.8 tys. tonn wartości 4.5 milj. zł. w miesiącu poprzednim. Spadek wywozu objął głównie jęczmień i — w mniejszym nieco stopniu — pszenicę. Mąki pszennej i żytniej wywieziono ogółem w miesiącu sprawozdawczym 1.5 tys. tonn wartości około 0.4 milj. zł.

Na rynkach trzody i bydła zapoczątkowany w końcu maja spadek cen postępował w czerwcu w dalszym ciągu. W dziedzinie trzody chlewnej jedynie ceny gatunków bekonowych doznały pewnej wyżki w związku z pomyślną sytuacją na polskim rynku bekonowym, gdzie notowano poważne zwiększenie uboju trzody; w ostatnim tygodniu miesiąca sprawozdawczego ubój osiągnął poziom dotychczas nigdy nienotowany. W związku z tem zwiększyły się dostawy bekonu polskiego do Anglii, gdzie był notowany na poziomie nieco wyższym, niż w miesiącu poprzednim.

Ceny masła, pod wpływem dużej podaży, kształtowały się w ciągu miesiąca sprawozdawczego zniżkowo; przy końcu czerwca tendencja poprawiła się nieco i w hurcie płacono w tym czasie w Warszawie za 1 kg. do zł 2.80 wobec zł 3.48 w ostatnim tygodniu maja. W związku z poważnym wzrostem produkcji masła w kraju, znacznie przewyższającej zapotrzebowanie rynku wewnętrznego, okazało się konieczne zwiększenie eksportu tego artykułu. Wobec powszechnej niemal zniżki cen masła i wielkiej konkurencji ze strony poszczególnych krajów eksportujących, dało się osiągnąć tylko nieznaczne zwiększenie wysyłek na rynek angielski. Ceny jaj natomiast — po nieznacznej wyżce w pierwszej połowie miesiąca — zniżkowały lekko w drugiej połowie czerwca, osiągając ostatecznie poziom do zł 110 za skrzynię (1.440 sztuk) wobec zł 120 w ostatnim tygodniu maja. Produkcja jaj w kraju wykazała dość duży spadek, co nie znalazło jednak odbicia w cenach wskutek równoczesnego kurczenia się zapotrzebowania zagranicą.

W młynarstwie stan zatrudnienia zmniejszył się, gdyż młyny ograniczyły przemiał dla braku zbytu mąki. Równolegle do wahań cen zboża, obniżyły się również ceny mąki; mąkę pszenną notowano w końcu czerwca na giełdzie poznańskiej po zł 38.70 wobec zł 45.25 w końcu maja, mąkę żytnią — po zł 35.95, podczas gdy w ostatnim tygodniu maja płacono za nią do zł 42.75. Popyt na otręby był bardzo mały przy zniżkowej tendencji cen.

Cukrownictwo. Zbyt cukru na rynku wewnętrznym wyniósł w miesiącu sprawozdawczym 22.7 tys. tonn wobec 28.6 tys. tonn w tym samym czasie r. ub. Od początku kampanji bieżącej (październik-czerwiec) wysłano na rynek wewnętrzny 216.2 tys. tonn, wobec 242.2 tys. tonn w r. ub.; eksportowano zaś w czerwcu 10.4 tys. tonn, a od początku kampanji — 197.6 tys. tonn. Analogiczne cyfry dla r. ub. wynoszą: 7.1 i 275.3.

¹⁾ Bez cła cif Hamburg.

²⁾ Przeciętne giełdy poznańskiej i warszawskiej.

Przemysł węglowy. Wydobycie węgla, dzięki wzrostowi zbytu i większej, niż w miesiącu poprzednim, ilości dni roboczych, zwiększyło się o około 140 tys. tonn. Wzrost zbytu przypadł przede wszystkim na rynek krajowy w związku z rozpoczęciem zaopatrywania się w węgiel na przyszłą kampanię przez cukrownie, oraz sezonowym zapotrzebowaniem ze strony cementowni, cegielni i wapienników. Eksport węgla w czerwcu wzrósł o 75 tys. tonn; wzrost wywozu objął wszystkie grupy rynków odbiorczych. Z rynków licencyjnych dotyczył głównie Austrii, natomiast na inne rynki licencyjne eksport kształtował się niepomyślnie. Co do krajów, objętych konwencją eksportową, wzrósł wywóz do Norwegii, Danii i Francji, natomiast dość znacznie spadły wysyłki węgla do Szwecji, a w mniejszym stopniu do Finlandii i na Łotwę. W odniesieniu do pozostałych rynków europejskich wzrost eksportu dokonał się głównie dzięki większym wysyłkom do Włoch. Na uwagę zasługuje również wzrost eksportu węgla do Gdańska, jako rezultat celowej polityki przemysłu węglowego w odniesieniu do tego rynku.

	czerwiec 1932	maj 1932	kwiecień 1932
	w t y s i ą c a c h t o n n		
wydobycie węgla	2.116	1.970	2.379
zużycie wewnątrz kraju	1.143	980	1.140
wywóz	819	744	840

Przemysł naftowy. W związku z rozbiciem się z początkiem miesiąca sprawozdawczego ogólnej konferencji naftowej w Nowym Jorku stosunki w dziedzinie kopalnictwa i przemysłu przetwórczego nie doznały na światowych rynkach zasadniczej poprawy. Pod wpływem czynników sezonowych dało się zauważyć zarówno na rynku amerykańskim jak i rumuńskim większe zainteresowanie benzyną i olejami smarowymi. Wobec stałego kurczenia się od początku maja zapasów benzyny, notowano na niektórych rynkach pewną zwyżkę cen tego produktu.

Eksport polskich produktów naftowych utrzymał się w miesiącu sprawozdawczym na poziomie zbliżonym do wywozu z maja przy cenach niezmiennych, szczególnie jeśli chodzi o rynek czechosłowacki. Za ropę marki borysławskiej płacono bez zmiany \$ 1'80 loco Borysław, za marki okręgu zachodnio-małopolskiego — odpowiednio więcej.

W *przemysle hutniczym* ożywienie zapoczątkowane w maju nie tylko utrzymało się w miesiącu sprawozdawczym, lecz nawet wzmoгло się nieco, co znalazło swój wyraz w wzroście napływu zleceń o około 1'2 tys. tonn w porównaniu z miesiącem poprzednim. Ogólna ilość zamówień, przydzielonych hutom przez Syndykat, wyniosła wprawdzie tylko około 9'2 tys. tonn, wobec 13'4 tys. tonn w maju, co spowodowane zostało zatrzymaniem przez Syndykat ze względów technicznych pewnej ilości zamówień w portfelu. Zlecenia handlu hurtowego utrzymały się na poziomie niezmiennym, metalowego przemysłu przetwórczego wyniosły około 5'2 tys. tonn, czyli zmniejszyły się nieznacznie, natomiast zamówienia rządowe wpłynęły w ilości około 3'0 tys. tonn wobec 1'1 tys. tonn w miesiącu poprzednim. W grupie metalowego przemysłu przetwórczego wykazał znaczne zmniejszenie zleceń przemysł maszynowo-konstrukcyjny oraz fabryki śrub i nitów. Trudne położenie fabryk maszyn i narzędzi rolniczych nie doznało poprawy nawet pomimo nadejścia sezonu. W związku z wzrostem zapotrzebowania na blachy do krycia dachów zanotowano pewne polepszenie jedynie w zatrudnieniu cynkowni blach.

Przemysł włókienniczy. Na rynku łódzkim został zakończony w drugiej połowie czerwca sezon letni. W branży bawełnianej transakcje obejmowały w pierwszej połowie miesiąca sprawozdawczego w dalszym ciągu artykuły letnie; w drugiej połowie czerwca sprzedawano głównie artykuły całoroczne, przyczem obroty wydatnie się zmniejszyły. W branży towarów wełnianych sytuacja kształtowała się analogicznie. Pomyślniej rozwijały się transakcje na rynku jedwabiu; w branży pończoszniczej, dzianej oraz trykotażowej cieszyły się popytem wszelkiego rodzaju artykuły sportowe.

Analizując wyniki tegorocznego sezonu wiosenno-letniego na rynku łódzkim, należy stwierdzić, że najpomyślniej wypadł bilans w dziale towarów bawełnianych, gdzie moda, lansująca nowości deseniowe, została szybko uchwycona przez szereg większych fabryk, które wypuściły na rynek towary, nie ustępujące zupełnie zagranicznym. Natomiast w przemyśle wełnianym i konfekcyjnym obroty w ciągu całego sezonu nie dorównywały zeszłorocznym.

Co do rynku przędzy, to o ile chodzi o przędzę bawełnianą, której produkcję reguluje kartel, sytuacja przedstawiała się stosunkowo pomyślnie, w przeciwieństwie do położenia na rynku przędzy chesankowej, której ceny wydatnie się obniżyły wskutek zwiększających się bardzo silnie zapasów. Dowodem takiego kształtowania się sytuacji na rynku przędzy jest fakt, że o ile, pomimo deruty cen bawełny na rynkach światowych, notowania przędzy bawełnianej w Łodzi nie wykazały wahań zniżkowych, o tyle ceny przędzy chesankowej, pomimo względnej stabilizacji na rynku surowej wełny, ciągle spadały.

W okręgu bielskim przędzalnie chesankowe były stosunkowo dobrze zatrudnione z powodu wykonywania dostaw przędzy na tegoroczną produkcję tkanin zimowych. Sezon sprzedaży tkanin letnich był niezbyt pomyślny, wskutek czego zarówno na składach fabrycznych, jak i w hurtowniach znajdują się stosunkowo duże ilości towaru niesprzedanego. Również w tkaninach gładkich niesezonowych zbyt był mały, pomimo znacznej obniżki cen tych wyrobów.

W okręgu białostockim, wskutek przeciągającego się strajku robotników, czynnych było tylko kilka fabryk, położonych w okolicy Białegostoku, które zatrudniają robotników niechrzeszonych. W związku z tem część zamówień eksportowych z dostawą na czerwiec b. r. została już anulowana.

Eksport towarów włókienniczych z okręgu łódzkiego wzrósł w porównaniu z wywozem w miesiącu poprzednim, natomiast z pozostałych okręgów — zmalał. Ogólny wywóz materiałów i wyrobów włókienniczych wyniósł w czerwcu 6·8 milj. zł. wobec 5·4 milj. zł. w maju b. r. i 11·5 milj. zł. w czerwcu r. ub.

Piżemysł drzewny. Stan zatrudnienia tartaków, które kończyły przeróbkę surowca, poprawił się nieco. Wobec utrudnionych warunków eksportowych, producenci poświęcali więcej uwagi odbiorcom krajowym. Sprzedaż kopalniaków pokaźnie zmalała; w związku z małą ilością towaru już wyrobionego, zbyt ich zapowiada się dobrze na jesień b. r. Obroty papierówką były stosunkowo nieznaczne przy cenach utrzymanych.

Ogólny eksport materiałów i wyrobów drzewnych wyniósł w czerwcu 9·4 milj. zł. wobec 10·4 milj. zł. w maju r. b. i zgórá 23 milj. zł. w czerwcu r. ub. Zwołana do Wiednia międzynarodowa konferencja drzewna, mająca na celu zawarcie porozumienia w sprawie ograniczenia produkcji i eksportu drzewa, zakończyła się powzięciem przez delegatów 6 państw środkowo-europejskich, eksportujących drzewo, [a mianowicie Polski, Austrii, Czechosłowacji, Jugosławii, Łotwy i Rumunii, uchwały, stwierdzającej gotowość wdrożenia wspólnej akcji dla ograniczenia eksportu drzewnego tych państw do rozmiarów, przywracających równowagę między podażą i popytem.

Handel, ceny i żegluga. Na ogólnem tle słabych obrotów, znacznie niższych od stanu zeszłorocznego, zaznaczyło się w miesiącu sprawozdawczym sezonowe ożywienie w branży włókienniczej i obuwniczej, szczególnie w zakresie artykułów sportowych. Natomiast branża kolonjalno-spożywcza wykazała spadek obrotów. Ograniczony ruch inwestycyjno-budowlany w bieżącym sezonie nie wywołał dotąd większego ożywienia w handlu wyrobami żelaznymi i materiałami budowlanymi.

Na dziewiątym kolejnem zebraniu Komisji do Spraw Handlu w Ministerstwie Przemysłu i Handlu uchwalono poświęcić więcej uwagi zagadnieniu kredytów dla kupiectwa oraz postanowiono zaniechać w państwowej polityce kredytowej uprzywilejowania handlu spółdzielczego.

Ogólny wskaźnik cen hurtowych obniżył się z 66·1 do 61·8 głównie wskutek spadku cen artykułów rolnych (z 61·4 do 53·7) oraz w mniejszym stopniu wyrobów przemysłowych (z 69·4 do 68·0). Również ogólny wskaźnik cen detalicznych w Warszawie obniżył się z 81·9 do 79·5, do czego przyczynił się wyłącznie spadek wskaźnika artykułów rolnych (z 75·3 do 71·2); detaliczne ceny artykułów przemysłowych obniżyły się bardzo nieznacznie (z 88·1 do 88·0).

Obroty towarowe z zagranicą zmniejszyły się w porównaniu z majem o 1·8 milj. zł., zarówno wskutek zmniejszenia się importu (o 1·3 milj. zł.), jak też i eksportu (o 0·5 milj. zł.). Przywieziono ogółem z zagranicy 129·9 tys. tonn towarów wartości 71·9 milj. zł., wywieziono zaś — 978·9 tys. tonn wartości 77·5 milj. zł. Nadwyżka wywozu nad przywozem wyniosła 5·6 milj. zł., a od początku roku — 105·1 milj. zł.

Ogólny obrót przeładunkowy w Gdyni wyniósł 388·2 tys. tonn wobec 425·1 tys. tonn w maju r. b. i 434·0 tys. tonn w czerwcu r. ub.

Na rynku pracy nastąpił dalszy sezonowy spadek bezrobocia. Według danych państwowych urzędów pośrednictwa pracy liczba bezrobotnych, zarejestrowanych na terenie całej Polski, wynosiła 9 lipca — 240·2 tys. osób, czyli zmniejszyła się w czasie od 5 czerwca do 9 lipca o 38·9 tys. osób.

Kronika ustawodawstwa gospodarczego. Z ogłoszonych w czerwcu ustaw i rozporządzeń gospodarczych wymienić należy przede wszystkim następujące:

Rozporządź. Min. Skarbu, Przem. i Handlu
oraz Rolnictwa z 6 maja 1932 r.

(Dz. U. R. P. Nr. 49, poz. 457) wprowadza cła ulgowe na pewne przetwory chemiczne, przeznaczone dla celów przemysłowych, na taśmy kinematograficzne i pewne gatunki papieru.

Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości
z 6 czerwca 1932 r.

(Dz. U. R. P. Nr. 49, poz. 459) dopuszcza uproszczony tryb załatwiania podań hipotecznych i wniosków o wydanie nakazów zapłaty w postępowaniu wezwawczem na obszarze b. zaboru austriackiego.

Rozporządzenie Min. Rolnictwa i Reform
Rolnych z 6 czerwca 1932 r.

(Dz. U. R. P. Nr. 50, poz. 472) ustala skład osobowy i regulamin dla „Wojewódzkich Komitetów do spraw finansowo-rolnych” jako komisji powołanej do opinijowania wniosków o parcelacji na cele oddłużeniowe.

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 15 czerwca 1932 r.

(Dz. U. R. P. Nr. 51, poz. 481) wprowadza pewne zmiany w dotychczas obowiązującym rozporządzeniu Prezydenta z 22 kwietnia 1927 r. o rozbudowie miast. Między innymi wprowadza możliwość udzielania pożyczek na budowę drewnianych domów mieszkalnych w wysokości 50% kosztów budowy, spłacalnych w ciągu lat 25, oraz ustanawia przepis, że terminową spłatę rat od pożyczek gwarantują Funduszowi Rozbudowy Miast solidarnie gmina miejska, w której obrębie jest położona nieruchomość, oraz Skarb Państwa.

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 21 czerwca 1932 r.

(Dz. U. R. P. Nr. 52, poz. 494) upoważnia Państwowy Bank Rolny do odraczania należności z tytułu pożyczek, udzielonych przez b. rosyjskie państwowe banki ziemskie, t. j. Włościański i Szlachecki, oraz do rozkładania na raty bądź umarzania bieżących i zaległych kar za zwłokę od tych należności.

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 21 czerwca 1932 r.

(Dz. U. R. P. Nr. 52, poz. 495) uchyla egzekucję z płodów rolnych na pniu na obszarze b. zaboru pruskiego.

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 21 czerwca 1932 r.

(Dz. U. R. P. Nr. 52, poz. 496) o ograniczeniu nadmiernych wynagrodzeń w przemyśle. Według tego rozporządzenia wynagrodzenia członków zarządów, rad nadzorczych, komisji rewizyjnych oraz pracowników umysłowych przedsiębiorstw, gdy przekraczają kwotę zł 2.500 miesięcznie lub 30.000 zł. rocznie, mogą być ograniczone, niezależnie od zawartej umowy, na podstawie decyzji organu zarządzającego danego przedsiębiorstwa, bądź z własnej inicjatywy tego organu, bądź też na pisemny wniosek choćby jednego członka zarządu, rady nadzorczej lub komisji rewizyjnej. W przedsiębiorstwach i zakładach samorządowych oraz w instytucjach ubezpieczeń społecznych prawo wniosku przysługuje również władzom nadzorczym. Gdy przedsiębiorstwo zalega od roku z uiszczeniem podatków, prawo wniosków przysługuje ponadto izdom skarbowym, w przypadku zaś zalegania z wypłatą wynagrodzeń pracownikom przedsiębiorstwa ponad dni 30 — Ministrowi Pracy i Opieki Społecznej.

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 21 czerwca 1932 r.

(Dz. U. R. P. Nr. 52, poz. 497) powołuje do życia przedsiębiorstwo państwowe „Polski Monopol Solny”, któremu będzie nadana odrębna osobowość prawna. Nowemu przedsiębiorstwu zastrzeżono eksploatację państwowego monopolu sprzedaży soli oraz eksploatację państwowych salin i warzełń soli.

Rozporządzenie Min. Skarbu oraz Przem. i Handlu z 28 maja 1932 r.

(Dz. U. R. P. Nr. 54, poz. 529) wprowadza z dniem 1 lipca 1932 r. pobór scalonego podatku przemysłowego od obrotu artykułami Monopolu Tytoniowego i Spirytusowego, solą oraz losami loterii państwowej.

Rozporządzenie Min. Skarbu oraz Przem. i Handlu z 22 czerwca 1932 r.

(Dz. U. R. P. Nr. 54, poz. 531) wprowadza z dniem 1 lipca 1932 r. pobór scalonego podatku przemysłowego od cementu.

Rozporządzenie Min. Skarbu, Przem. i Handlu oraz Roln. z 28 czerwca 1932 r.

(Dz. U. R. P. Nr. 55, poz. 542) wprowadza ulgi celne m. i. na sok winogronowy, szproty, śledzie, skóry baranie, kwarc, kamienie półszlachetne, grafit, rury szklane, dętki i opony samochodowe, pewne wytwory chemiczne, niektóre wyroby metalowe, niewyrabiane w kraju maszyny i aparaty, wstęgi kinematograficzne i pozytywy, pewne gatunki papieru, oraz na przędzę i tkaniny bawełniane.

Komitety Wojewódzkie do spraw finansowo-rolnych.

W związku z utworzeniem Komitetów Wojewódzkich do spraw finansowo-rolnych, do których zostali powołani również przedstawiciele Banku Polskiego, podaje się niżej przepisy prawne, których znajomość jest niezbędna dla członków powyższych Komitetów, w celu zorientowania się w zasadach działalności i zadaniach tych organów.

Wobec niezwykle silnej światowej obniżki cen płodów rolnych, rolnictwo znalazło się we wszystkich krajach w bardzo ciężkiej sytuacji finansowej. Obdłużenie rolnictwa kredytami długo- i krótkoterminowymi, zaciągniętymi w okresie wyższych cen i rentowności gospodarstw rolniczych, okazało się w obecnych warunkach niewspółmiernie wysokie w stosunku do wartości nieruchomości rolnych i ich dochodowości. Sytuacja rolnictwa polskiego była tem cięższa, że zarówno kredyt długoterminowy, jak przedewszystkiem krótkoterminowy, były zaciągane na warunkach zbyt uciążliwych pod względem oprocentowania, tak że nawet przy wyższych cenach ziemi i płodów rolnych spłata kapitału i procentów natrafiała na wielkie trudności. Liberalna, przychylna rolnictwu polityka kredytowa, prowadzona w latach ożywienia gospodarczego, wywołała w okresie kryzysu przeciążenie rolników. Nastręcza ona obecnie wielkie trudności w upłynnieniu pożyczek, udzielonych przez instytucje kredytowe.

Z tych powodów zostały narażone na szwank również interesy Państwa. Rolnicy są bowiem głównymi dłużnikami Państwa, zarówno bezpośrednimi (kredyty, udzielone przez banki państwowe), jak i pośrednimi (zaległe i bieżące zobowiązania podatkowe). Licząc się z faktem, że rolnictwo stanowi w Polsce podstawowy dział gospodarki narodowej, zarówno z punktu widzenia produkcji jak i konsumpcji, Państwo ostatnio zdecydowało się wkroczyć w dziedzinę stosunków prywatno-prawnych między wierzycielami i dłużnikami, wydając cały szereg norm prawnych o charakterze wyjątkowym, przeznaczonych zarówno dla ochrony interesów dłużnika jak i wierzyciela.

Szereg ustaw i rozporządzeń, zmierzających do ułatwienia rolnikom spłaty długów, poprzedziła ustawa o zmianie niektórych przepisów ustawy postępowania sądowego cywilnego z 1864 r., obowiązującej w okręgach Sądów Apelacyjnych w Warszawie, Lublinie i Wilnie, oraz ustawy o przetargu przymusowym i zarządzie przymusowym z 1897 r., obowiązującej w okręgach Sądów Apelacyjnych w Poznaniu i Toruniu oraz Sądu Okręgowego w Katowicach (Dz. U. Nr. 15 z 29 lutego 1932 r.).

Uchwałą z 7 marca r. b. Rada Ministrów postanowiła utworzyć organizację, która mogłaby nawiązać bezpośredni i możliwie bezstronny kontakt z poszczególnymi rolnikami. W tym celu powołano do życia Centralny Komitet do spraw finansowo-rolnych wraz z jego organem wykonawczym: Centralnem Biurem do spraw finansowo-rolnych. Na prowincji powstały Komitety i biura wojewódzkie, a w razie potrzeby Komitety i biura powiatowe.

Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych z 6 czerwca 1932 r. (Dz. U. Nr. 50 z 21 czerwca 1932 r.) ustala następujący skład Komitetów Wojewódzkich:

- a) wojewoda lub wyznaczony przez niego zastępca, jako przewodniczący,
- b) przedstawiciel Ministerstwa Sprawiedliwości,
- c) prezes izby skarbowej,
- d) prezes okręgowego urzędu ziemskiego,
- e) przedstawiciel wojewódzkiego wydziału rolnictwa,
- f) przedstawiciel oddziału Banku Polskiego,
- g) przedstawiciel oddziału Banku Gospodarstwa Krajowego,
- h) przedstawiciel oddziału Państwowego Banku Rolnego,
- i) po jednym przedstawicielu trzech innych publicznych, prywatnych i spółdzielczych instytucji finansowych, wyznaczonych przez wojewodę,
- j) przedstawiciel izby przemysłowo-handlowej,
- k) czterech przedstawicieli organizacji rolniczych, wyznaczonych dla każdego województwa przez Ministra Rolnictwa.

Razem ilość członków Komitetu Wojewódzkiego wynosi 16 osób.

Posiedzenia Komitetów odbywają się w miarę potrzeby i są zwoływane przez przewodniczącego listami poleconemi. Komitet wydaje prawomocną opinię zwykłą większością głosów przy obecności przynajmniej ośmiu, t. j. połowy członków. Osoby interesowane mogą składać wyjaśnienia lub oświadczenia za zgodą przewodniczącego.

Na czele organu wykonawczego, t. j. biura Komitetu stoi sekretarz, powołany przez wojewodę z pośród osób, nie wchodzących w skład Komitetu.

Z zadań Komitetów wysuwają się na czoło te, które zostały umieszczone w ustawach i rozporządzeniach, a mianowicie:

- 1) pełnienie nadzoru nad przymusowym zarządem gospodarstw rolnych, poręczonym dłużnikom, (dotyczy obszarów, położonych w okręgach sądów apelacyjnych w Krakowie, Lwowie, Poznaniu, Toruniu i Katowicach),
- 2) wyrażanie zdania o stanie gospodarczym dłużnika,
- 3) wydawanie opinii o konieczności przeprowadzenia parcelacji majątków.

Powyższe czynności zostały nakazane Komitetom rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z 7 maja 1932 r. (Dz. U. Nr. 50 z 21 czerwca 1932). Oprócz czuwania nad wykonywaniem specjalnych rozporządzeń i ustaw, Komitety mogą delegować biegłych do sądów i władz administracyjnych, współdziałać w układach polubownych między wierzycielami i dłużnikami i przygotowywać projekty sanacji poszczególnych gospodarstw.

W związku z zagadnieniami, jakie zostały wysunięte przez wymienione ustawy, zachodzi konieczność, aby przedstawiciele Banku Polskiego, powołani do omawianych Komitetów Wojewódzkich czy też Powiatowych, zapoznali się z ustawami i rozporządzeniami, dotyczącymi tych kwestyj, których najgłośniejsze postanowienia podaje się poniżej w celach orjentacyjnych.

Ustawa z 25 lutego 1932 o ulgach kredytowych dla instytucji rolniczych (Dz. U. Nr. 24 z 26 marca 1932 r.) przedłuża spółdzielniom rolniczym spłaty kredytów na okres do 20 lat, a nawet niektóre z nich umarza.

Ustawa z 7 marca 1932 r. o ulgach w egzekucji sądowej przeciwko gospodarzom rolnym (Dz. U. Nr. 25 z 30 marca 1932):

- I. zwalnia z pod egzekucji roszczenia gospodarzy rolnych z tytułu świadczeń w naturze. Egzekucji na rzecz osób trzecich nie ulegają np. odpadki, które gospodarze rolni zastrzegają sobie wzamian za dostarczone ze swego gospodarstwa płody do przerobu, i inne roszczenia, gdy te świadczenia są niezbędne do prowadzenia gospodarstwa.

- II. dozwala — poza okręgami sądów apelacyjnych w Warszawie, Lublinie i Wilnie — na przymusowy zarząd gospodarstwem rolnem przez samego dłużnika. Nad przymusowym zarządcą swego majątku sąd ustanawia nadzór z pośród osób, delegowanych przeważnie przez organizacje rolnicze (przedewszystkiem Komitety Wojewódzkie) z listy, którą dla każdego sądu ustalać i uzupełniać będą prezesi sądów apelacyjnych w Krakowie, Lwowie, Poznaniu, Toruniu i Katowicach w porozumieniu z właściwymi wojewodami, po zasięgnięciu zdania Wojewódzkich Komitetów do spraw finansowo-rolnych (Dz. U. Nr. 50 z 21 czerwca 1932 r.).
- III. dozwala tymczasowo (na obszarze całego Państwa) wstrzymać przez Sąd, na jednoroczny okres gospodarczy, przymusową licytację, na podstawie opinii o stanie gospodarczym dłużnika, otrzymanej m. in. od Komitetów Wojewódzkich lub innych odpowiednich organizacyj rolniczych z listy tychże organizacyj, którą prezesi sądów apelacyjnych w porozumieniu z właściwymi wojewodami ustalać lub uzupełniać będą dla każdego sądu, po zasięgnięciu zdania Wojewódzkich Komitetów do spraw finansowo-rolnych (Dz. U. Nr. 50 z 21 czerwca 1932 r.). Wstrzymanie licytacji może nastąpić, gdy: 1) poszukiwana wierzytelność jest zabezpieczona na nieruchomości na miejscu, gwarantującym pokrycie tej wierzytelności, lub 2) na tak dalekim miejscu, że ewentualnie uzyskana cena licytacyjna nie wystarczy na pokrycie wierzytelności. Sąd odrzuca podania o wstrzymanie licytacji, gdy: 1) została otwarta upadłość dłużnika, 2) sąd nabierze przekonania, że z powodu przeciążenia długami utrzymanie nieruchomości w rękach dłużnika jest niemożliwe i 3) sąd nabierze przekonania, że dłużnik może zaspokoić pretensje wierzyciela bez uszczerbku dla gospodarstwa. Przepisy te nie mają zastosowania do egzekucji, wszczętej celem zabezpieczenia należności z tytułu podatków, umów najmu pracy, opłat na ubezpieczenia społeczne, alimentów oraz pożyczek długoterminowych, udzielonych przez instytucje kredytu długoterminowego.

Ustawa z 12 marca 1932 r. o ułatwieniu spłaty uciążliwych zobowiązań, obciążających gospodarstwa rolne (Dz. U. Nr. 25 z 30 marca 1932 r.) dozwala na stosowanie w szerszym zakresie parcelacji dobrowolnej, jako środka ułatwiającego oddłużenie majątków ziemskich. Ustawa o wykonaniu reformy rolnej (Dz. U. Nr. 1 z 1926 r.) utrudniała dotychczas podziały majątków w drodze parcelacji dobrowolnej. Obecnie parcelacja może być przeprowadzona na podstawie zaświadczenia właściwego wojewody, który wydaje decyzję po otrzymaniu opinii Komitetu Wojewódzkiego.

W celu uzyskania od Komitetu opinii, przewidzianej w art. 2 ustawy z 12 marca 1932, poz. 221, winien właściciel nieruchomości złożyć odpowiedni wniosek do biura Komitetu, załączając jednocześnie pełny wyciąg hipoteczny wszystkich nieruchomości wnioskodawcy, szkic nieruchomości, którą właściciel zamierza poddać częściowej lub całkowitej parcelacji, świadectwo hipoteczne o prawnym miejscu zamieszkania wierzycieli tej części własności, która ma być parcelowana oraz wszystkie materiały, które zdaniem właściciela mogłyby ułatwić pracę Komitetu. Po otrzymaniu wniosku, biuro Komitetu może wzywać właściciela nieruchomości, celem uzyskania wyjaśnień, oraz za zgodą osób interesowanych powoływać na ich koszt rzeczoznawców (Dz. U. Nr. 50 z 21 czerwca 1932 r.).

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 21 czerwca 1932 r. w sprawie uchylenia egzekucji z płodów na pniu (Dz. U. Nr. 52 z 25 czerwca 1932 r.) obowiązuje na obszarze sądów apelacyjnych w Poznaniu, Toruniu i w Katowicach.

Rozporządzenie Ministra Reform Rolnych z 1 marca 1932 r. w sprawie ulg przy spłacie należności Skarbu Państwa, związanych z przebudową ustroju rolnego, wstrzymuje do 31 grudnia 1933 r. egzekucję należności Skarbu Państwa, powstałych z tytułu wykonania reformy rolnej, akcji scaleniowej i meljoracyjnej, oraz niektórych należności Państwowego Banku Rolnego (Dz. U. Nr. 29 z 7 kwietnia 1932 r.).

Rozporządzenie Ministra Skarbu z 15 marca 1932 r. o ulgach w spłacie zaległości podatkowych rolników. Rozporządzenie to odracza do 15 sierpnia 1933 r. spłatę zaległości podatków od nieruchomości gruntowej, a mianowicie podatku gruntowego, dochodowego, majątkowego i spadkowego, bonifikuje część zaległości oraz obniża zaległe koszty egzekucyjne.

Obecnie przygotowuje się szereg ustaw, przyznających dalsze ulgi rolnikom. Analiza tych ustaw będzie podawana systematycznie w Wiadomościach Banku Polskiego.